

centiam, sæpe enim nobis placent res cognitæ in confuso, et in obscuro, unde voluntas duplici ratione pertinet ad specificativum fidei. Primo, quatenus reddit intellectum mobilem ab objecto fidei secundum convenientiam rei propositæ, licet non secundum visionem veritatis: secundo, quatenus ex parte objecti addit aliquam repræsentationem, non quidem penetrando veritatem, sed convenientiam objecti ut moveat ad assensum. Unde dicit D. Thomas XIV de veritate, art. II ad decimum: « Quod voluntas determinat intellectum ad assentiendum his, quæ sunt fidei, sed illa voluntas neque est actus charitatis, nec spei, sed quidam appetitus boni re promissi. » Movet ergo voluntas ex parte objecti intellectum, non solum quia facit repræsentari illud ut volitum, sed etiam ut conveniens ipsi voluntati, tamquam bonum quoddam re promissum.

VIII. Ex dictis infero requiri actum voluntatis quoties de novo creditur aliqua veritas, neque enim est major ratio de ista quæ de novo creditur, quam de aliis, quando primo suscepta est fides; semel tamen credita sufficit virtualiter manere voluntatem, nec requiritur nova expresse, et formaliter. Secundo, infero non posse Deum etiam de potentia absoluta supplere hunc actum voluntatis, ita ut aliquis credat non volens proponendo rationes inductivas cum tali efficacia, ut sine voluntatis actu eliciatur assensus credendi, ut male sentit Torres loco supra citato, dubio IV; etenim si essentialiter ille est actus fidei, ex sua essentiali ratione petit objectum non sufficienter movens intellectum, nec per aliquem discursum probabilem, sicut opinio, sed ex sola auctoritate dicentis, sed auctoritas dicentis quamvis multis rationibus proponatur ad convincendam credibilitatem

non tamen movet sufficienter intellectum, nec facit videre veritatem ex vi talium rationum, neque ex vi auctoritatis dicentis, alias mutaret speciem fidei; ergo sistendo intra limites fidei non potest movere nisi libere, et mediante voluntate, non autem convincendo, vel persuadendo, sicut scientia, et opinio.

ARTICULUS II.

Utrum iudicium prærequisitum ad piam affectionem sit supernaturale?

I. Supponendum est ipsam voluntatem, seu pium affectum ad credendum fide infusa debere esse supernaturalem non solum quantum ad modum, sed etiam quantum ad substantiam. Quod sit supernaturale patet, quia respicit res supernaturales, scilicet ea, quæ sunt credenda per fidem, ad quæ afficitur pie ipsa voluntas, et procedit ex principio supernaturali, scilicet ex auxilio gratiæ, quod datur tamquam initium fidei, si quidem ex inspiratione illius voluntatis corrigitur voluntas nostra ex infidelitate ad fidem, ut constat ex Concilio Arausicano secundo supra citato canone IV et V. Et constat quod illud auxilium est auxilium gratiæ, qua sumus Christiani, si quidem per illud volumus credere in Christum; ergo est auxilium supernaturale. Patet consequentia, quia transitus de infidelitate ad fidem christianam est initium fidei, quod necessario debet esse ex gratia Christi, et non ex natura, ut Augustinus late deduxit libro de prædestinatione sanctorum, capit. III. Et deducitur ex illo Philippiens. I: *Vobis donatum est pro Christo ut in eum credatis*: et Actor. XVI: *Cujus Dominus aperuit cor in-*

tendere his, quæ a Paulo dicebantur, qui utique annuntiabat illis fidem: et II Corinth. III dicitur: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis*.

II. Ratio autem est, quia voluntas credendi est primum initium fidei christianæ, quæ est fundamentum justificationis, ut docet Tridentinum sessione VI, capite VIII. Si autem non esset ordinis supernaturalis, sed naturalis, esset ex propriis viribus hoc initium fidei, quia vires naturales sunt propriæ, hoc autem pertinet ad errorem Semipelagianorum, qui dicebant initium fidei esse ex nobis, id est, ipsum desiderium, seu voluntatem credendi, et operandi, ut constat ex Augustino libro de prædestinatione sanctorum, capite secundo, et sequentibus, et ex epistolis Prosperi, et Hilarii ad Augustinum.

III. Nec dici potest Concilium Arausicanum solum definire affectum credulitatis indigere gratia, quando est ad credendum fide viva, quod fit per charitatem, si quidem loquitur de fide, qua in Deum credimus, quibus verbis designari solet fides viva, non vero definire quod requiritur gratia supernaturalis ad affectum credendi etiam fide informi: non inquam hoc dici potest; tum, quia Concilium loquitur de affectu corrigente voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, correctio autem ista fit ante charitatem, quia prior est fides charitate; tum, quia charitas non potest dici initium fidei, sed consummatio, et perfectio, Concilium autem definit contra Semipelagianos initium fidei esse ex gratia Dei; ergo non loquitur de ipso affectu charitatis, sed de illo qui præcedit fidem, atque adeo et charitatem. Quod vero hæc voluntas sit supernaturale quoad substantiam inde probatur, quia non est supernaturale propter modum

producendi aliquid naturale supernaturale modo, sicut quando visus restituitur cæco, tunc enim est supernaturale quoad modum, non quoad substantiam, quando res quæ producitur in se naturalis est, verbi gratia oculus, sed modus producendi non est naturalis, sed miraculosus, in præsentem autem voluntas credendi non est supernaturale propter modum producendi, sed propter rem ipsam quam attingit, quia scilicet illa voluntas est affectus circa res supernaturales in nobis fidem, ergo non habet supernaturalitatem solum ratione modi quo producitur, sed ex parte ipsius rei productæ, et objecti supernaturalis circa quod versatur, quod est ex sua specie, et objecto esse supernaturale.

IV. Quod si dicas, posse aliquem habere voluntatem credendi ex aliquo pravo fine, et tunc illa voluntas non est supernaturale, cum sit peccatum, et sufficit movere nos ad credendum, ergo sine voluntate supernaturale potest aliquis velle credere, respondetur quod talis homo dupliciter potest se gerere. Primo, quod habeat duas voluntates se concomitantes, scilicet vere credere res supernaturales absolute, et simul velle adhærere fini pravo; sicut qui suspicit baptismum animo suspiciendi verum sacramentum, sed cum adhæsione ad peccatum, imo etiam si suspiciat fidem, ut magis jubetur ad finem pravum consequendum, animo tamen vere suscipiendi fidem, et tunc voluntas credendi distincta a voluntate peccandi, quia mere supernaturale, nec vitiatum ex alia voluntate peccandi, quia mere concomitatur, nec influit in illam. Alio modo potest habere unam tantum voluntatem, quæ sit voluntas credendi propter finem pravum tamquam propter motivum primum, et per se, et

tunc ex vi talis voluntatis non recipit fidem infusam, sed acquisitam, qualis etiam invenitur in hæretico respectu articulorum quos credit: et ratio est, quia talis non credit ex affectu ad res creditas, nec vult illis adhærere firmiter, deficiente enim motivo temporali peccati (quod ut supponimus est motivum per se illius voluntatis) deficiet voluntas credendi, et ita potius vult irridere fidem, quam suscipere, ut inquit Augustinus libro de catechizandis rudibus, capite primo.

V. Hoc supposito cum omnis voluntas oriatur ex aliqua cognitione, et iudicio, difficultas est circa illud iudicium quo intellectus proponit voluntati ut habeat affectum credendi: An sit iudicium supernaturale? Et ratio difficultatis est: quia si illud iudicium est supernaturale, maxime quia fertur super aliquod objectum supernaturale, hoc autem stare non potest, ergo minor probatur, quia si cognoscit aliquid supernaturale, vel cognoscit illud obscure, et credendo, vel clare videndo. Primum stare non potest, quia si crederet per illud iudicium, crederet antequam vellet credere, et antequam haberet fidem siquidem illud iudicium præcedit voluntatem credendi. Secundum multominus stare potest, quia sic melius cognoscerentur res supernaturales ante fidem per illud iudicium quam post, siquidem evidenter cognosceret per illud iudicium, postea autem obscure. Et obstat etiam ipsa experientia, quia numquam ante fidem talem evidentiam percipimus.

VI. Confirmatur, quia vel illud iudicium est liberum, vel necessarium: si liberum, ergo præcedit illud aliqua voluntas a qua determinetur, et rursus illam voluntatem præcedet aliqua cognitio, et iudicium, de quo rursus inquiretur an sit liberum, et sic in infinitum: si

autem est necessarium; ergo est evidens, quia intellectus a sola evidentia necessatur. Quod si est evidens, vel evidentia supernaturali, et hæc non datur (ut ostendi) nec est conveniens quod ad habendam fidem obscuram præcedat tamquam dispositio evidentia supernaturalis: vel illa evidentia est naturalis, et sic illud iudicium supernaturale non erit.

VII. Confirmatur secundo, quia illud iudicium antecedens est iudicium de credibilitate rerum fidei; ex illa enim afficitur voluntas ad credendum, neque enim sine aliquo motivo posset intellectum movere, neque est aliud, quam credibilitas rei, nec potest explicari aliud motivum supernaturale, quod per tale iudicium intellectus amplectatur, tunc enim adhuc nihil supernaturale credit, vel cognoscit, sed illa credibilitas humano discursu attingitur ante fidem (ut supra diximus) ergo illud iudicium est naturale, et non supernaturale.

VIII. In hoc puncto fere omnes conveniunt illud iudicium debere dicere ordinem ad aliquod supernaturale et procedere ex aliqua gratia, quia cum ex illo generetur in nobis voluntas credendi, quæ circa supernaturalia versatur, et ex inspiratione Spiritus sancti procedit, ut ex Conciliis ostendimus, necesse est quod tali voluntati correspondeat in intellectu principium aliquod ejusdem ordinis, et habitudinem dicens ad rem supernaturalem, si quidem illam proponit voluntati ut appetendam, et ut afficiatur illi; sed discrimen inter auctores consistit in hoc, quod aliqui existimant ad istam voluntatem credendi sufficere aliquid supernaturale ex parte rei cognitæ, et objecti materialis, non tamen ex parte ipsius cognitionis formalis; possunt enim supernaturalia etiam aliquando modo

naturali cognosci, et ita illa cognitio dicetur supernaturalis objective, et materialiter, non tamen formaliter, licet sit indebita naturæ, et sic est ex gratia. Alii vero existimant non sufficere supernaturalitatem ex parte rei cognitæ, quæ est supernaturalitas quasi objectiva, sed etiam ex parte ipsius iudicii; sed adhuc dissentiant, quod quidam existimant esse iudicium elicatum ex aliquo instinctu interiori, qui substantialiter, et in re est quidam actus fidei, non quidem essentialis ipsis rebus, sed solum credibilitati earum propter divinam auctoritatem, nam etiam hæc de ipsa credibilitate testificatur: alii existimant esse actum prudentiæ infusæ, ut pater Torres hic quæst. iv, art. ii, disp. xv, num. viii, et disp. xxxi, num. viii. Alii dicunt esse actum doni intellectus, vel denique esse illuminationem supernaturalem, non propter credibilitatem rerum fidei attingendam, sed ut iudicium de tali credibilitate habeat efficaciam movendi supernaturaliter voluntatem, et huic sententiæ tandem adhæret pater Suarez disp. vi de fide, sect. viii, num. xiv.

IX. Dico primo: Datur aliquod iudicium, et cognitio supernaturalis præcedens fidem, quæ non sit assensus fidei. Sumitur ex D. Thomæ hic quæst. viii ad secundum, ubi ponens simile argumentum, quo nituntur dubitationes supra factæ, quia fides est totius spiritualis ædificii fundamentum, et ita fides prior videtur quam intellectus, seu quælibet alia cognitio supernaturalis. Respondet D. Thomas: «Ad secundum dicendum, quod fides non potest universaliter præcedere intellectum, non enim posset homo assentiri credendo aliquibus propositis, nisi ea aliquantulum intelligeret; ergo secundum D. Thomam ante fidem homo intelligit ea, quæ sunt

fidei aliquo modo, ut scilicet ex vi intelligentiæ possit assentiri credendo, id est, movere ad assensum. Quæ sit autem ista cognitio, seu qualis intelligentia D. Thomas non explicat, certum tamen est, quod non est assensus perfectus, et completus, quia iste est præcipuus actus fidei, ut dicit S. Thomas quæst. vi, art. i, et quæst. viii, art. iii ad tertium; sed est aliquid imperfectum disponens ad assensum credendi, et ideo reductive pertinet ad fidem, sicut imperfectum ad perfectum. Ad hoc ergo explicandum

X. Dico secundo: Iudicium de credibilitate rerum fidei non sufficit ad generandam voluntatem, seu piam affectionem credendi, licet requiratur ante, et præsupponatur tale iudicium de credibilitate, sive acquisitum, sive supernaturale. Prima pars est expressa D. Thomæ hic quæst. vi, articulo primo, ubi sic inquit: «Quantum ad assensum hominis in ea quæ sunt fidei potest considerari duplex causa, una quidem exterius inducens, sicut miraculum visum, vel persuasio hominis inducentis ad fidem, quorum neutrum est sufficiens causa, videntium enim unum et idem miraculum, et audientium eandem prædicationem, quidam credunt, quidam non credunt, et ideo oportet ponere aliam causam interiori, quæ moveat hominem interiorius ad assentiendum his quæ sunt fidei.» Ergo secundum S. Thomam iudicium de credibilitate etiam firmatum per visionem miraculi non sufficit ad generandam voluntatem efficacem credendi, ut ratio ejus allata manifeste convincit. Et ulterius constat, quia iudicium movens voluntatem debet esse practicum proponens illi objectum in ratione boni, et convenientis; ergo non sufficit sola evidentia credibilitatis, quasi speculative habita, sed ulte-

rius requiritur dictum iudicium de convenientia credendi.

XI. Secunda vero pars, quod iudicium credibilitatis prærequiratur supra ostensum est disput. II, art. III, et etiam constat ex D. Thoma quæst. VIII, art. IV ad secundum, ubi dicit: « Quod licet non omnes habentes fidem plene intelligant ea quæ proponuntur credenda, intelligunt tamen esse ea credenda, et ab eis nullo modo esse deviandum. » Non est autem aliud intelligere ea esse credenda, quam intelligere eorum credibilitatem, quia digna sunt creditu, quæst. II, art. I ad primum inquit: « Quod fides non habet inquisitionem rationis naturalis demonstrantis id quod creditur, habet tamen inquisitionem quamdam eorum, per quæ inducitur homo ad credendum, puta quod sunt dicta a Deo, et miraculis confirmata. » Ubi primo loco ponit S. Thomas credibilitatem habitam lumine supernaturali doni intellectus: in secundo autem loco, lumine naturali inquisitionis rationis; ergo si in omnibus habetur iudicium de credibilitate rerum fidei, saltem per inquisitionem, et discursum, utique prærequiritur ad voluntatem credendi in omnibus iudicium de credibilitate, de quo supra jam satis dictum est.

XII. Dico tertio: Iudicium præcedens voluntatem credendi formaliter non procedit ab infusa prudentia, neque a donis Spiritus sancti. Probat, quia tam prudentia infusa quam dona Spiritus sancti regulantur a fide, fundantur in illa: cuius ratio est, quia prudentia dirigit virtutes morales circa media, et consequenter supponit cognitionem et intentionem circa finem: ergo in ordine supernaturali prudentia infusa quæ dirigit virtutes morales infusas præsupponit cognitionem finis supernaturalis, hæc autem

habetur per fidem, et ideo virtutes theologice præsupponuntur ad virtutes morales infusas, unde non potest prudentia dirigere fidem, sed præsupponere. Et eadem ratione dona Spiritus sancti præsupponunt virtutes theologicas, ut docet D. Thomas 1-2, quæst. LXVIII, art. VIII, eo quod dona Spiritus sancti ordinantur ad hoc ut homo reddatur bene mobilis a Spiritu sancto, ut regulante speciali modo operationes nostras in intellectu, et voluntate: unde præsupponunt hominem esse unitum Deo tamquam fini in voluntate per amorem, et in intellectu per fidem; ergo illud iudicium quod præcedit voluntatem credendi, et est ante fidem, non potest procedere a donis Spiritus sancti, neque a prudentia infusa.

XIII. Dico ultimo: Illud iudicium quatenus practicum, et movens voluntatem ad credendum procedit ex aliquo actuali auxilio, et illustratione qua res credendæ sic repræsentantur, ut non solum proponantur tamquam veræ modo obscuro, sed etiam ut bonæ, et afficientes voluntatem ad credendum: sumitur ex D. Thoma quæst. XIV de veritate, art. II ad decimum, ubi dicit: « Quod inchoatio fidei est in affectione in quantum voluntas determinat intellectum ad assentiendum his quæ sunt fidei, sed illa voluntas neque est actus charitatis, neque spei, sed quidam appetitus boni repromissi. » Si ergo est appetitus boni repromissi necesse est quod procedat ex aliquo iudicio repræsentante convenientiam boni repromissi, et ideo quamdiu sola credibilitas fidei repræsentatur, et non ipsa ratio, et convenientia boni non sequitur voluntas ad credendum. Similiter in hac secunda secundæ, quæst. VIII, art. V in corpore, et ad primum inquit: « Quod si aliquis intellectus non movetur a Spiritu sancto, ut ha-

beat rectam æstimationem de fine ultimo, nondum consecutus est donum intellectus quantumcumque illustratione Spiritus sancti alia quædam præambula cognoscat: » ergo supponit S. Thomas antecederet ad fidem cognosci ex illustratione Spiritus sancti ea quæ sunt præambula ad fidem. Et denique in hac quæstione II, art. IX ad tertium, inquit: « Quod ille qui credit habet sufficiens inductivum ad credendum, inducitur enim auctoritate divinæ doctrinæ miraculis confirmatæ, et quod plus est, interiori instinctu Dei invitantis. » Ergo agnoscit D. Thomas moveri voluntatem ad credendum, et induci aliquo interiori auxilio, seu illustratione, aut instinctu.

XIV. Ratio autem est, quia ad voluntatem credendi per fidem infusam, non solum requiritur quod voluntas velit ipsum actum credendi, sed etiam afficiatur ad res creditas (ut supra diximus) ergo oportet quod non solum moveatur voluntas ex credibilitate evidenti, et postulante actum credendi, sed ex repræsentatione boni supernaturalis, movente voluntatem, et afficiente ad res creditas, et hoc iudicium est distinctum a iudicio de credibilitate. In quo dissentimus a sententia patris Suarez qui dicit, quod in illo iudicio credibilitatis consideratur efficacitas ad movendum voluntatem; et quasi elevandum ad actum supernaturalem. Nos autem dicimus, quod in illo iudicio hoc non consideratur, sed post illud, et tamquam distinctum iudicium ab eo infunditur ad modum gratiæ excitantis, et illuminantis, nam ut vidimus in secunda conclusione ex D. Thoma, stat bene aliquem evidenter iudicare de credibilitate viso miraculo, et tamen nolle credere ex sua perversitate; ergo quando vult credere alio modo iudicat practice, quam quando

non credebat; dicere autem quod idem iudicium credibilitatis potest aliquando habere, aliquando non habere illam efficacitatem ad movendum, et tamen manere idem iudicium practice nullum habet fundamentum, quia datur diversum objectum, et distinctus modus cognoscendi in illis iudiciis, in uno enim repræsentatur credibilitas evidenter evidentiæ speculative: in alio repræsentantur ratio boni ut convenientis, et moventis ad sui affectum, et potest inveniri unum sine alio, ut probatum est; ergo concurrunt omnia principia ad distinguendum ista iudicia.

XV. Denique ex hoc manet probatum non sufficere iudicium supernaturale solum ex parte rei cognitæ, et non ex parte modi cognoscendi; tum, quia supernaturalitas solum ex parte rei cognitæ salvatur etiam in fide acquisita hæretici credentis aliquod mysterium, vel etiam dæmonis credentis sine fide infusa; attingunt enim rem supernaturalem, verbi gratia mysterium incarnationis, quod credunt, modo tamen naturali; ergo amplius requiritur ad fidem infusam; tum, quia illud iudicium debet afficere voluntatem ad res omnino supernaturales, quales sunt quæ proponuntur per fidem, ut autem voluntas concipiat supernaturalem affectum indiget cognitione orta ex gratia supernaturali, scilicet ex illa, qua Christiani sumus, quia per illam movemur ad fidem christianam; ergo non sufficit illustratio, et auxilium ordinis naturalis, sed illustratio supernaturalis tale iudicium supernaturale formans in nobis.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XVI. Ad argumenta opposita respondetur. Ad primum concedo,

quod per illud iudicium cognoscitur aliquid supernaturale, scilicet id quod proponitur credendum, et cui afficitur voluntas: concedo etiam quod proponitur obscure: nego tamen quod credatur, et ita non indiget præcedente affectione, et monitione voluntatis, quia motio ista solum requiritur ad assensum perfectum, et determinatum circa res obscuras. Quando autem assensus non est perfectus, sed deliberat aliquis et cogitat, an debeat assentiri ad talia iudicia imperfecta non prærequiritur motio voluntatis, sed sufficit proponi aliquam cogitationem a Deo, quæ incipiat disponere, et movere voluntatem; in rebus enim obscuris et dubiis non statim generatur assensus perfectus, sed paulatim disponitur intellectus, et deliberat ponderatque rationes, et tandem ad unam partem inclinatur, et assentit motus a voluntate. Quando ergo iudicat deliberando, et cogitando, nondum autem plene assentiendo, obscure quidem tangit objectum, de quo iudicat, sed non credendo, aut ex motione voluntatis se determinando, quia nondum se determinat, et assentit, sed disponitur, et tendit ad assensum, et sic non est assensus obscurus, vel evidens loquendo de assensu perfecto, sed est cogitatio obscura disponens, et proponens voluntati, unde moveat ad assensum perfectum.

XVII. Ad primam confirmationem respondetur, quod iudicium de credibilitate, quod præcedit fidem, est iudicium necessarium, quando iudicat cum evidentia de credibilitate (ut supra diximus) iudicium autem practicum de convenientia, et bonitate ad movendum voluntatem quando primo incipit in ipsa excitatione, et motu deliberato, est necessarium non necessitate evidentie, sed indeliberationis, sicut primus motus, et prima illustra-

tio gratiæ incitantis incipere solet per aliquem actum intellectus indeliberatum, quo subito proponitur aliquid tamquam conveniens, et voluntas illud amplectitur indeliberate, ex illa autem voluntate indeliberata rursus movetur intellectus, ut consideratius, et cum majori deliberatione proponat, et tunc incipit libero moveri, sed ad hoc iudicium jam præsupponitur prior aliqua voluntas a motu indeliberato causata; sed quia in actibus voluntatis, et intellectus non est processus in infinitum, sistimus in voluntate, et iudicio indeliberato, unde primo incipit quis excitari, et deinde diversis motibus et iudiciis intellectus et voluntas moventur, obscure quidem in cogitando, nondum autem firmiter in assentiendo, et ita nondum est actus fidei.

XVIII. Ad secundam confirmationem respondetur, quod illud iudicium non est solum de credibilitate rerum fidei, sed de convenientia boni repromissi, ut appetatur a voluntate (sicut dixi ex D. Thoma) nec enim ex sola credibilitate quantumcumque evidenter proposita movetur voluntas nisi interveniat iudicium practicum de convenientia, et bonitate objecti, ut in secunda conclusione dixi. Ad id quod additur, non posse explicari quodnam motivum supernaturale ibi interveniat, quod non sit cognitum per fidem, jam dixi intervenire ibi iudicium de convenientia boni supernaturalis seu de mysteriis fidei, quæ sunt bona repromissa, et iudicium de istis tali modo, quod afficiat voluntatem supernaturaliter debet esse supernaturale; sic autem cognoscuntur res supernaturales ante fidem, non quidem per assensum perfectum, sed per aliqualem propositionem, et intelligentiam illarum rerum, quæ proponuntur credendæ, sic enim disponitur ad assentiendum illis, ut ex

S. Thoma hic quæst. VIII, art. VIII ad secundum diximus, et expressius videri potest in III, dist. XXIII, quæst. II, art. V ad quintum.

ARTICULUS III.

Utrum requiratur aliquis habitus in voluntate ad hanc piam affectionem?

I. Communiter omnes conveniunt requiri aliquod principium per modum habitus ad connaturaliter elicendum hanc piam affectionem credendi, et sumitur ex D. Thoma hic quæst. IV, art. II, et quæst. XIV de veritate, art. IV, et generaliter id tradit 1-2, quæst. LVI, art. IV, quod quando aliquis actus virtutis dependet a duobus potentiis, quarum una movet aliam, si actus est perfectus oportet quod utraque potentia sit perfecta per habitum, non solum potentia quæ movet, et imperat, sed etiam quæ movetur, et exequitur. Quæ ratio currit non solum in fide formata per charitatem, sed etiam in informi, si quidem ejus actus dependet a voluntate, et intellectu; ergo oportet quod utraque potentia sit perfecta per habitum, principaliter quidem intellectus, quia ibi consumatur, et perficitur actus credendi, inchoative autem in voluntate a qua incipit moveri intellectus ad credendum, unde aliquando vocatur a D. Thoma dispositio, et non habitus in III, dist. XXIII, art. I ad primum et tertium, quia ante charitatem illa inclinatio piæ affectionis non est ita firma, neque habet omnem perfectionem debitam in genere amoris, sicut charitas. Et ex defectu istius firmitatis magis vocatur dispositio, quam habitus, et hoc ideo est, quia non potest affectus in aliquo firmari per amorem, in quo

intellectus nondum est firmatus per assensum, et hac ratione potius habet modum dispositionis, quam habitus, et virtutis consummatæ; est tamen vere et proprie qualitas, seu dispositio, quæ importat principium operationis in voluntate.

II. Et hoc efficaciter probatur ex dictis, quia ille actus voluntatis, seu piæ affectionis est actus supernaturalis et determinatæ speciei: ergo exigit pro principio non voluntatem nudam, a qua eliciatur, sed determinatam, et elevatam aliquo principio sibi intrinseco, et inhærente, hac enim ratione theologo ponunt habitus infusos, ut possint potentiæ operari per principia intrinseca actus suos vitales, qui procedere debent a principiis intrinsecis secundum suam speciem, et vitalitatem. Unde nisi actus procedens a voluntate habeat principium productivum talis speciei determinatæ, non poterit ille actus secundum illam speciem vitaliter, et intrinsece procedere a voluntate. Nec sufficit auxilium a Deo collatum, quia licet auxilium intrinsece inhæreat, et aliquando possit supplere habitum illum, connaturaliter tamen non datur auxilium ad aliquam speciem actus, nisi supponat aliquod principium in ipsa causa, cui tale auxilium connaturaliter debeatur, ergo præter auxilium debet poni habitus, seu qualitas informans per modum principii, ut detur ei tale auxilium.

III. Dices: Quando intellectus movet voluntatem ut eliciat piam affectionem, non requiritur in intellectu aliquis habitus, sed sufficit auxilium, et illustratio actualis (ut præcedenti articulo diximus) ergo neque in voluntate requiretur habitus ad elicendum piam affectionem, et movendum intellectum ut credat, respondetur quod intellectui sufficit auxilium, et illustratio actualis,